

Stały pobyt w Polsce

*dla cudzoziemców spoza
Unii Europejskiej¹*

Ustawa o cudzoziemcach przewiduje dwie formy stałego pobytu dla cudzoziemców spoza Unii Europejskiej: zezwolenie na osiedlenie się oraz zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich. Oba zezwolenia wydawane są bezterminowo. Prawo przewiduje jednak możliwość ich cofnięcia, wówczas cudzoziemiec traci prawo stałego pobytu w Polsce.

Wnioski o stały pobyt w Polsce rozpatrują Urzędy Wojewódzkie, właściwe ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca. Wniosek można złożyć tylko przebywając w Polsce legalnie, najpóźniej ostatniego dnia legalnego pobytu. Wówczas na czas rozpatrzenia wniosku cudzoziemiec otrzyma wizę krajową. Wnioski o obie formy pobytu stałego w Polsce powinny być rozpatrzone w ciągu trzech miesięcy. Wniosku w sprawie stałego pobytu w Polsce nie można złożyć za pośrednictwem polskiego konsulatu.

Rozpatrzenie wniosku o pobyt stały kosztuje 640 PLN. Wraz z zezwoleniem na pobyt cudzoziemiec otrzymuje kartę pobytu: w przypadku rezydenta długoterminowego na pięć lat, zezwolenia na osiedlenie się – na dziesięć lat. Opłata za kartę pobytu wynosi 50 zł. Cudzoziemiec może odebrać kartę tylko osobiście.

¹Informacja nie dotyczy cudzoziemców-małżonków obywateli polskich.

Zezwolenie na osiedlenie się

Zezwolenie udziela się cudzoziemcowi, który:

- jest małoletnim dzieckiem cudzoziemca, który posiada zezwolenie na osiedlenie się, urodzonym w Polsce (wniosek w imieniu osoby małoletniej musi złożyć opiekun prawny);
- od co najmniej 3 lat przed złożeniem wniosku pozostaje w związku małżeńskim z obywatelem polskim i bezpośrednio przed złożeniem wniosku przez co najmniej 2 lata przebywał nieprzerwanie na terytorium Polski na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony. Urząd prowadzący postępowanie ma prawo weryfikować, czy małżeństwo nie zostało zawarte dla pozor;

- od co najmniej 10 lat, bezpośrednio przed złożeniem wniosku, przebywa nieprzerwanie na terytorium Polski przez na podstawie zgody na pobyt tolerowany udzielonej na podstawie art. 97 ust. 1 pkt 1 lub 1a lub ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (cudzoziemiec otrzymał pobyt tolerowany, gdyż jego wydalenie nie było możliwe: mogło zagrażać jego prawu do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego w rozumieniu Konwencji rzymskiej, naruszałoby jego prawo do życia rodzinnego, było niedopuszczalne na podstawie orzeczenia sądu);

Nieprzerwany pobyt

Pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uważa się za nieprzerwany, gdy żadna z przerw nie była dłuższa niż 6 miesięcy i nie przekroczyła łącznie 10 miesięcy w okresie wymaganego pobytu, chyba że przerwa była spowodowana:

- wykonywaniem obowiązków zawodowych lub świadczeniem pracy za granicą, na podstawie umowy z pracodawcą, którego siedziba znajduje się na terytorium Polski;
- towarzyszeniem małżonkowi wykonującemu takie obowiązki zawodowe;
- leczeniem cudzoziemca.

Cudzoziemcom, którzy przebywają w Polsce w związku z uzyskaniem ochrony: statusu uchodźcy, ochrony uzupełniającej lub pobytu tolerowanego do czasu nieprzerwanego pobytu w Polsce zalicza się czas oczekiwania na decyzję w sprawie przyznania ochrony, nawet gdy cudzoziemiec przebywał w tym czasie w areszcie lub ośrodku strzeżonym.

- od co najmniej 5 lat, bezpośrednio przed złożeniem wniosku, przebywa nieprzerwanie w Polsce w związku z uzyskaniem statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;
- jest dzieckiem obywatela polskiego i pozostaje pod jego władzą rodzicielską.

Zezwolenia na osiedlenie się odmawia się cudzoziemcowi, gdy:

- nie spełnia wymienionych powyżej wymogów;
- jego dane znajdują się w wykazie cudzoziemców, których pobyt na terytorium Polski jest niepożądany lub w Systemie Informacyjnym Schengen do celów odmowy wjazdu (prawo dopuszcza możliwość udzielenia zezwolenia, gdy dane cudzoziemca są w systemie SIS, w wyjątkowych sytuacjach);
- wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa albo ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- podstawą ubiegania się o zezwolenie jest zawarcie fikcyjnego związku małżeńskiego z obywatelem polskim;
- w postępowaniu o udzielenie zezwolenia cudzoziemiec złożył fałszywe dokumenty,

- przedstawił nieprawdziwe dane, zeznał nieprawdę, zataił prawdę, podrobił lub przerobił dokument;
- nie wywiązuje się z zobowiązań podatkowych wobec Skarbu Państwa;
- nie zwrócił kosztów wydalenia, które zostały sfinansowane z budżetu państwa.

Zezwolenie na osiedlenie się cofa się, gdy:

- wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa albo ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- wniosek o udzielenie tego zezwolenia lub dołączone do niego dokumenty zawierały nieprawdziwe dane osobowe lub fałszywe informacje, lub gdy cudzoziemiec w toku postępowania zeznał nieprawdę lub zataił prawdę, przerobił lub podrobił dokument;
- cudzoziemiec został skazany prawomocnym wyrokiem w Polsce za przestępstwo umyślne na karę co najmniej 3 lat pozbawienia wolności;
- cudzoziemiec opuścił na stałe terytorium Polski.

W dwóch pierwszych przypadkach w decyzji o cofnięciu zezwolenia cudzoziemcowi wydawana jest od razu decyzja o wydaleniu.

Zezwolenie na osiedlenie się wygasa z mocy prawa, gdy cudzoziemiec otrzyma zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE.

Zezwolenie na osiedlenie się daje prawo do:

- bezterminowego pobytu w Polsce (oraz karty pobytu ważnej 10 lat);
- pracy bez potrzeby uzyskania zezwolenia;
- możliwości prowadzenia działalności gospodarczej na takich zasadach, jak obywatele Polski;
- korzystania z pomocy społecznej;
- bezpłatnej edukacji w Polsce.

Wniosek o zezwolenie na osiedlenie się może obejmować dzieci cudzoziemca lub inne osoby pozostające pod jego opieką. Aby otrzymać to zezwolenie, dzieci czy osoby pozostające pod opieką cudzoziemca także muszą spełniać warunki niezbędne do uzyskania zezwolenia.

Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE

Zezwolenie otrzymuje cudzoziemiec, który bezpośrednio przed złożeniem wniosku, legalnie i nieprzerwanie, przebywał w Polsce co najmniej przez 5 lat, oraz posiada:

- stabilne i regularne źródło dochodu wystarczające do pokrycia kosztów utrzymania siebie i członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu;
- ubezpieczenie zdrowotne w rozumieniu przepisów o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym lub potwierdzenie pokrycia przez ubezpieczyciela kosztów leczenia na terytorium Polski.

Wymagany dochód

Dochód, który należy udokumentować składając wniosek, po odliczeniu kosztów zamieszkania musi być wyższy niż wysokość dochodu, od którego przyznaje się świadczenia pieniężne z pomocy społecznej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Kwota ta wynosi obecnie 351 zł na osobę w rodzinie lub 477 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej. Cudzoziemiec musi wykazać posiadanie wymaganego dochodu na siebie, gdy jest osobą samotną, a także na każdego członka rodziny pozostającego na jego utrzymaniu (gdy ma rodzinę).

Uważa się, że koszty zamieszkania obejmują co najmniej wysokość stałych opłat związanych z eksploatacją zajmowanego lokalu w rozliczeniu na liczbę osób zamieszkujących w tym lokalu, a ponadto opłaty za dostawy do lokalu energii, gazu, wody oraz odbiór ścieków, odpadów i nieczystości ciekłych. Cudzoziemiec jest zobowiązany udokumentować te opłaty.

Zezwolenie nie jest jednak wydawane cudzoziemcom, nawet gdy spełniają powyższe wymogi, którzy:

- przebywają w Polsce w celu odbywania studiów lub szkolenia zawodowego;
- posiadają zgodę na pobyt tolerowany, azyl, status uchodźcy nadany w Polsce lub korzystają z ochrony uzupełniającej albo czasowej;
- ubiegają się o nadanie statusu uchodźcy lub azyl;
- pracują jako "au pair", są pracownikami sezonowym, delegowanym przez usługodawcę w celu transgranicznego świadczenia usług lub usługodawcy świadczącego usługi transgraniczne;
- przebywają w Polsce na podstawie wizej jednolitej pobytowej wydanej z przyczyn humanitarnych, ze względu na interes państwa lub zobowiązania międzynarodowe;
- przebywają w Polsce na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, udzielonego w związku z łączeniem rodzin lub nauki; lub ze względu na więzi rodzinne z obywatelem Polski, kraju UE, EFTA;
- przebywają w ośrodku strzeżonym lub areszcie w celu wydalenia albo zakładzie karnym, albo którzy mają zakaz opuszczenia kraju.

W wymienionych wyżej przypadkach wniosek o zezwolenie pozostawiany jest bez rozpoznania.

Wymagany czas pobytu

Do wymaganego okresu pobytu cudzoziemca w Polsce nie zalicza się pobytu:

- w strzeżonym ośrodku, w areszcie w celu wydalenia, zakładzie karnym, oraz okresu, w którym cudzoziemiec miał zakaz opuszczania kraju;
- jako pracownika "au pair", sezonowego, delegowanego przez usługodawcę w celu transgranicznego świadczenia usług lub usługodawcy świadczącego usługi transgraniczne;
- na podstawie wizej jednolitej pobytowej wydanej z przyczyn humanitarnych (ze względu na interes państwa lub zobowiązania międzynarodowe), lub na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, udzielonego w związku z łączeniem rodzin lub nauki; lub posiadanie więzi o charakterze rodzinnym z obywatelem Polski, UE lub państwa członkowskiego EFTA;
- personelu dyplomatycznego i konsularnego lub innych osób posiadających status równy dyplomatycznemu na podstawie ustaw, umów lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych.

Do wymaganego okresu pobytu zalicza się połowę okresu pobytu cudzoziemca na podstawie wizy lub zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonych w związku z odbywaniem studiów lub szkolenia zawodowego.

Odmowa i cofnięcie zezwolenia

Cudzoziemcowi odmawia się udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE, jeżeli nie spełnia wymienionych wymogów lub gdy wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa albo ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Zezwolenie cofa się, gdy cudzoziemiec:

- nabył zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE w sposób niezgodny z prawem;
- stanowi rzeczywiste i poważne zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa albo dla bezpieczeństwa i porządku publicznego (w tym przypadku Urząd, podejmując decyzję, uwzględnia okres pobytu cudzoziemca w Polsce, jego wiek, więzi z Polską lub brak związków z krajem pochodzenia, skutki decyzji dla cudzoziemca i członków jego rodziny);
- opuścił terytorium Polski na okres przekraczający 6 lat;
- opuścił terytorium Unii Europejskiej na okres

następujących kolejno po sobie 12 miesięcy;

- uzyskał na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE.

W decyzji o cofnięciu zezwolenia ze względu na zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa orzeka się o wydaleniu cudzoziemca.

W przypadku gdy zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE zostało cofnięte z powodu zbyt długiej nieobecności w Polsce/UE, kolejnego zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE udziela się, gdy cudzoziemiec spełnia pozostałe warunki oraz bezpośrednio przed złożeniem wniosku o wydanie kolejnego zezwolenia przebywa legalnie i nieprzerwanie na terytorium Polski co najmniej przez 3 lata.

Status rezydenta długoterminowego WE daje cudzoziemcy prawo do:

- bezterminowego pobytu w Polsce (oraz karty pobytu ważnej 5 lat);
- pracy bez potrzeby uzyskania zezwolenia;
- możliwości prowadzenia działalności gospodarczej na takich zasadach, jak obywatele Polski;
- korzystania z pomocy społecznej;

- bezpłatnej edukacji w Polsce;
- zarejestrowania się jako rezydent długoterminowy w innym kraju UE (co daje możliwość otrzymania prawa pobytu, prawo do pracy lub nauki w tym kraju).

Wniosek o zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE lub osiedlenie się

Wniosek należy złożyć w 4 egzemplarzach, oraz dołączyć:

- 4 fotografie osób objętych wnioskiem;
- dokumenty niezbędne do potwierdzenia danych zawartych we wniosku i okoliczności uzasadniających ubieganie się o udzielenie zezwolenia na osiedlenie się lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE: m.in. dokumenty potwierdzające pobyt w Polsce, źródło utrzymania, ubezpieczenia, meldunku czasowego;
- tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego, w którym przebywa lub zamierza przebywać, w przypadku ubiegania się o udzielenie zezwolenia na osiedlenie się na podstawie pobytu w Polsce w związku z uzyskaniem pobytu

tolerowanego, statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej lub o udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE (nie może to być umowa użyczenia lokalu, chyba, że użyczającym jest najbliższa rodzina: rodzice, dzieci lub małżonek cudzoziemca, rodzice lub rodzeństwo małżonka cudzoziemca).

- potwierdzenie uiszczenia opłaty skarbowej w wysokości 640 zł
- dokumenty potwierdzające wysokość kosztów zamieszkania (rachunki za wynajem mieszkania, elektryczność, gaz, wodę, odbiór ścieków i odpadów).

Cudzoziemiec ma też obowiązek uzasadnić wniosek oraz przedstawić ważny dokument podróży. W szczególnie uzasadnionym przypadku, gdy cudzoziemiec nie posiada ważnego dokumentu podróży i nie ma możliwości jego uzyskania, może przedstawić inny dokument potwierdzający jego tożsamość.

Ubiegając się o zezwolenie na osiedlenie się, cudzoziemiec musi też przedstawić zaświadczenie o wywiązywaniu się z zobowiązań podatkowych wobec skarbu państwa. Takie zaświadczenie można uzyskać w urzędzie skarbowym.

Wniosek o zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE nie może obejmować dodatkowych osób (dzieci).

Opracowano na podstawie:

Ustawa o cudzoziemcach z 13 czerwca 2003 r. (Dz.U.06.234.1694 z późn. zm.)

Stowarzyszenie
Interwencji
Prawnej

Informacja przygotowana przez Fundację Polskie Forum Migracyjne w ramach projektu „**Centrum Informacyjne dla Cudzoziemców**” w konsultacji z partnerami projektu.

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich oraz budżetu Państwa.

Partnerzy projektu:

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
www.interwencjaprawna.pl

Wojewoda Mazowiecki
www.mazowieckie.pl

Polskie Forum Migracyjne
www.forummigracyjne.org

Za treść publikacji odpowiada Fundacja Polskie Forum Migracyjne. Poglądy w niej wyrażone nie odzwierciedlają w żadnym razie oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej.